

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 45.

Stockholm den 10 November 1910.

3:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år... kr. 4: 50 1/2 år... kr. 2: 50 3/4 " " " 3: 50 1 " " " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. — Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11—12. — Sthlm 1910, F. Englunds Boktr.	Expedition och Annonskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. — Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annons bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	---	--	--	---

Kjellbergska flickskolan.

En 75-årig kvinnlig undervisningsanstalt.

Till de mörka kapitlen af kvinnans historia hör att hon så länge hölls så godt som utanför möjligheterna att förvärfva boklig kunskap och bildning. Den ytliga undervisning, som kom de uppväxande unga flickorna inom de s. k. högre och bemedlade klasserna till del och som mest bestod i inhämtandet af färdigheten att "parlera franska", var icke ens den inom räckhåll för de många. Skolor, som efter en bestämd plan och i större utsträckning meddelade undervisning, existerade ej, och de unga flickorna växte upp i största okunnighet. Och man fann detta så högst naturligt och riktigt, att ännu på en så pass sen tidpunkt som för en femtio år sedan kunde, vid en offentlig debatt angående statens skyldighet att göra något för den kvinnliga ungdomens undervisning, framkomma ett sådant yttrande som att det vore öfverflödigt att kvinnor lärde sig stafva. Så mycket mera vidsynt och storslaget finner man det under sådana förhållanden vara att en enskild man framträder och icke endast medger det riktiga i att kvinnorna beredas möjlighet till förvärfvande af bokliga kunskaper utan också ställer sig i spetsen för ett företag med detta till mål samt därpå tillsä er en stor

summa penningar. Vi syfta på den upplyste och framstående göteborgsköpmannen Jonas Kjellberg, som på sin 75:te födelsedag den 22 oktober 1826 donerade en fond å 50,000 kr. till inrättande af en skola för flickor i Göteborg, något som nio år därefter också hade gått i verkställighet.

Skolans stiftare.

När nu vid det för några veckor sedan inom Kjellbergska flickskolan med så stor högtidlighet firade 75-årsminnet af denna händelse hägkomsten fördes tillbaka till skolans grundläggning och de därmed förenade omständigheterna, var det också med tacksamhet och vördnad, som Jonas Kjellbergs namn nämndes, och med stolthet betonades det, att i och med hans stiftelse hade den första egentliga högre flickskolan i vårt land tillkommit. Wallinska skolan i Stockholm, som samtidigt var under bildande, trädde nämligen ej i verksamhet förr än några år senare.

I donationsbrevet heter det, att penningarna skulle användas "till uppförande af ett så kalladt Fruntimmers Seminarium i Göteborgs stad, till förmån för detta i så måtto vanlottade kön att där undervisas i allt hvad Flickan, för att beredas till en kunnig, sedig och väl utbildad samhällsmänniska, god

D. C. Mansson

Moder och from Husmoder, har nödigt att lära och veta, hvartill må räknas språk och vetenskaper, allehanda nyttiga och prydliga Fruntimmerslöjder, Musik, Teckning m. m. Men framförallt bör en sann Christendom och en levande Gudsfruktan inplantas."

Med dessa synpunkter för ögonen utarbetade Jonas Kjellberg själf tillsammans med brorsonen J. A. Kjellberg planen för den blifvande skolan och uppgjorde ett reglemente med noggranna bestämmelser för huru styrelsen skulle väljas och fungera, hvilka elever som skulle mottagas etc. Läroanstalten skulle vara en friskola för tjänstemanna- och borgaredöttrar i Göteborg, hvilken karaktär den också alltjämt bibehållit, därigenom intagande en särställning bland flickskolorna i vårt land.

Jonas Kjellberg skulle emellertid icke upplefva den dag, då hans skola stod färdig att öppnas. År 1832 gick han bort ur tiden, och först 1835 voro förberedelserna afslutade och skolan färdig för verksamhet. I en förhyrd lokal vid Klädprässaregatan börjades undervisningen med 15 elever, ungefär hälften af det antal, som anmält sig till inträde.

En historik öfver vårt lands första kvinnliga undervisningsverk är naturligtvis af största intresse, och vi begagna oss därför med glädje af folkskoleinspektören dr Rurik Holms älskvärda tillåtelse att här meddela hufvudinnehållet af den sakrika och underhållande öfversikt af skolans verksamhet, som han vid jubileumsfesten i Göteborg lämnade. Det är äfven ur densamma vi låna några drag, som belysa och förklara huru Jonas Kjellberg kom till att göra sin insats till kvinnobildningens höjande i vårt land.

Den bärande kraften i Jonas Kjellbergs lif, framhåller dr Holm, var hans varma religiositet, hvilken hade en pietistisk läggning. Sålunda tillhörde han en tid den herrnuthiska brödraförsamlingen i det dåtida Göteborg. Sannolikt får man häri se en af grunderna till hans varma intresse för uppfostringsfrågor, hvaråt han gaf så många uttryck, först och främst i den storartade stiftelse vi här tala om. Pietismen hade kommit med en frisk fläkt in i den förstelnade uppfostringsskolastiken: blicken för individualitetens rätt, uppskattandet af de s. k. realämnenas vikt, kärleken till barnen, omsorgen om lärarebildningen — allt detta, som varit Franckes insats i uppfostrings historia, återfinna vi — i mer eller mindre afblekt gestalt — hos

vissa af hans svenska lärjungar, hos ingen kanske tydligare än hos Jonas Kjellberg. Så småningom mognade hos honom, — efter att han redan förut visat sitt intresse för undervisning och utbildning genom att stödja en söndagskola för unga handverkare i Göteborg, en föregångare till senare tiders tekniska aftonskolor — den tanke, som tog gestalt först när han närmade sig sitt lifes slut, grundandet af en läroanstalt för flickor. Att det var under en för Göteborgs affärlif svår kristid — 1820-talets vanmaktsår — som beslutet fattades, vittnar om huru starkt Jonas Kjellberg gripits af sin tanke såväl som om hans tro på framtiden och hans vidsynta blick.

Sedan Jonas Kjellberg själf gått bort, var det hans brorson hr J. A. Kjellberg, hvilken var helt inne i hans företag, som arbetade vidare på hans plan, och som redan nämnts öppnades skolan 1835. Det var den 22 oktober, som invigningen skedde, i närvaro af samtliga direktionens medlemmar, eleverna och deras föräldrar samt åtskilliga intresserade. Biskop Wingård, som stått i personligt vänskapsförhållande till den hädangångne stiftaren och själf var varmt intresserad af ungdomens uppfostran, höll invigningstalet, och akten kännetecknades af en bland deltagarna såsom "enkelt högtidlig, för alla närvarandes sinnen njutningsrik".

Arbetet begynte omedelbart och drefs med nit och framgång. Jämt ett år efter invigningen, den 22 oktober 1836, hölls den första examen. Nu liksom sedermera inbjödos genom annons

i stadens tidningar de intresserade; men därjämte anmodades särskildt "stadens högre auktoriteter", landshöfdingen, biskopen, lagmännen, domprosten m. fl. att bevisa akten. Allt gick till direktionens belåtenhet; och det finnes särskildt antecknadt att de talrika åhörarna, särdeles barnens föräldrar och målsmän, med glädje bevittnade de lofvande framsteg, som redan blifvit gjorda.

Ända till 1860 var den 22 oktober examensdag, men som det visat sig svårt att så sent på hösten skaffa anställning åt de utgående eleverna framflyttades den då till andra tisdagen i maj månad.

Det antal elever, som intogs första året, var som redan nämnts 15, och åldern växlade mellan 8 och 15 år. Så småningom ökades lärjungarnas antal, först till 20, så till 24, slutligen från 1847 till 30, vid hvilken siffra det förblef till 1863. Intagningen föregicks af ett prof. Något

Skolans nuvarande byggnad vid Södra Vägen.

Juvel- Guld- & Emalj arbeten.
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

**Åberopa alltid annonserna
 i Dagny**

internat var aldrig skolan; endast i enstaka, sällsynta fall antogos elever till helpensionärer, de inackorderades då hos lärarinnor på styrelsens bekostnad. Enligt reglementet skulle ingen flicka annat än i undantagsfall få kvarstanna vid läroanstalten längre än till fyllda 16 eller 17 år; då åldern vid intagningen var så växlande, blef vistelsen vid skolan af olika längd och det inhämtade kunskapsmättet varierade naturligtvis betydligt. Detta framgår också af de utdelade betygen, hvilka ingalunda voro uteslutande kvalitetsbetyg: bland de 105 elever, som under 20-årsperioden 1835—55 lämnade anstalten, gingo 10 med utmärkt berömliga kunskaper, 57 med berömliga, 26 med godkända och 12 med otillräckliga. Om närmare halfva antalet af de under dessa år utgångna, finnas uppgifter att de fått anställning som guvernanter; sannolikt gäller detta om ännu flera, och talrika vittnesbörd — i bref bl. a. — finnas om att de i sitt arbete gjort Kjellbergska skolan heder.

Uppenbart är att skolan allt från början tagit sikte just på utbildandet af "guvernanter eller s. k. fransyskor". Detta framgår bl. a. af den följda kursplanen och läsordningen. Åt studiet af främmande språk ägnades den mesta tiden; på 1840-talet voro 13 timmar i veckan anslagna åt dessa, däraf 6 åt franskan, medan modersmålet, historia, geografi och räkning tillsammans förfogade öfver endast 7½ timmar; åt handarbete och musik åter var ganska rikligt utrymme lämnat.

Någon anmärkning mot detta program såsom ej i öfverensstämmelse med stiftarens syfte synes ej ha framkommit till att börja med; efter 1850 framträder emellertid en opposition såväl häremot som emot vissa andra sidor i det följda systemet, en opposition, som tyckes ha uppkommit från vissa det praktiska lifvets män inom Göteborg och som vid upprepade tillfällen gaf sig uttryck i revisorernas berättelser. Man gjorde från detta håll gällande, att skolans närmaste och främsta syfte, enligt stiftarens mening, vore "bildandet af gudfruktiga, kunskapsgoda och allmännyttiga samhällsmänniskor" och påpekade därför, att undervisningen skulle erhålla en mera praktisk riktning och den unga kvinnans fostran till *husmoder* tagas mera i betraktande än hvad dittills varit fallet. Man föreslog, att eleverna skulle få tillfälle att deltaga "uti rent ekonomiska, till ett hushåll hörande göromål," — första gången som tanken på upptagandet af huslig ekonomi i flickskolans schema här blifvit uttalad. Och däraf måste naturligtvis följa en annan uppdelning af åt de olika läroämnena anslagna tiden; särskildt de främmande språken borde få stryka på foten. Man påpekade också i allmänhet den fara för öfveranstängning, som låg i den tydliga ganska forcerade läsningen, med

en arbetsdag om ända till 8 à 9 timmar; man framhöll behovet eller rättare nödvändigheten af gymnastik och yttrade — detta var år 1855 — de ännu i dag tänkvärda orden: "den del af uppfostringsväsendet, som rörer barnens fysiska utbildning, lika viktig som den moraliska (och intellektuella), har tyvärr både i hemmet och i skolan blifvit väl mycket tillbakasatt. Det skulle vara en vinst för Kjellbergska skolan och medföra oberäkneliga fördelar samt måhända verka till efterföljd vid andra skolor, om en sådan inrättning som gymnastik komme till stånd."

Det var tydligt, att man nu stod inför ett afgörande. Inom direktionen synas meningarna ha varit delade; men det beslut, vid hvilket man efter flera års öfvervägande stannade, har i själfva verket varit bestämmande för den riktning, i hvilken skolan sedermera gått. Under 1850-talet var ju intresset på många håll i vårt land med synnerlig intensitet riktadt på frågor om den kvinnliga undervisningens ordnande; åtskilliga nya undervisningsanstalter upprättades, och de resultat, som härur framgick, gjorde det i sin mån lättare för styrelsen att träffa sitt val

mellan de uppställda målen: allmänbildning eller lärarinneutbildning. Först 1863 blef frågan i princip afgjord. Det heter härom i styrelsens protokoll för den 19 mars nämnda år: "Alldenstund flere skol-inrättningar uppstått, sedan Kjellbergska fruntimmersseminariet grundades, hvarigenom bildandet af en sedig samhällsmänniska, god maka och from husmoder blifver möjligt, utan biträde af ofvannämnda seminarium, ansåg sig styrelsen icke öfverträda den af-

lidne testators önskan, om den numera afsåg seminariets närmande till det mål att utbilda dugliga guvernanter." På denna princip byggdes nu en genomförd undervisningsplan med synnerligen modern anstrykning. Skolans organisation hade hittills varit ganska primitiv, någon egentlig klassindelning hade icke förekommit, utan alla elever hade, oberoende af olika utveckling, hittills i regeln undervisats samtidigt och i samma rum af en lärarinna eller lärare — något som bland annat varit en af orsakerna till den långt utsträckt lästiden. Nu fastslogs att eleverna skulle uppdelas i tre två-åriga klasser, så att hela lärotiden skulle omfatta 6 år; och samtidigt bestämdes minimiåldern för inträde i skolan till 10 år. Arbetsdagen i skolan skulle hela läsåret omfatta 5 timmars läsning, hvaraf 4 på f. m. och 1 på e. m., samt dessutom 1 timmes handarbete; åt sång och musik skulle två eftermiddagar i veckan anslås, åt gymnastik 3 timmar i veckan, hvilka under sommarmånaderna skulle kunna utbytas mot öfningar i simkonsten. Sista halfåret af sin skoltid skulle slutligen hvarje elev "på ett praktiskt sätt medelst meddelande af undervisning åt de yngre eleverna

Fröken Märtha von Friesen.
Skolans föreståndarinna.

Fröken Thyra Kullgren.
Föreståndarinna för seminariet.

ådagalägga hvad nytta hon haft af den i seminariet erhållna undervisningen."

Uppenbarligen har denna för sin tid förtjänstfulla organisations- och undervisningsplan påverkats af det kort förut skapade "Seminariet för bildande af lärarinnor" i Stockholm — det sedan 1878 s. k. Högre lärarinneseminariet. Men det förtjänar påpekas, att under hela det föregående årtiondet reformer under ständigt upprepade öfverläggningar i styrelsen och därunder framkommen kritik af det rådande systemet mögnat. De män, som synas ha inlagt största förtjänsten om denna pånyttfödelse och reform af läroanstalten, voro den dåvarande ordföranden i styrelsen domprosten Wieselgren, hr E. Dickson, kyrkoherden Johansson samt först och främst hr J. A. Kjellberg, som ju hade biträdt testator vid utarbetandet af reglementet och mer än någon annan var invigd i hans tankegång, och som under hela denna period med råd och dåd främjat skolans växt.

Under den härfpå följande tiden flyttades skolan till nya lokaler, först vid Pustervik och sedan till Storgatan. Anstalten, som ända från sin begynnelse stått under änkefru Helene Elderups förtjänstfulla ledning, förlorade år 1872 denna sin första föreståndarinna. I hennes ställe trädde då fröken Therese Kamph, en ädel och fint bildad personlighet, i spetsen för skolan. Nu utvecklades skolan såväl uppåt som nedåt med två klasser åt hvardera hållet. Denna utveckling ansågs dock icke tillfredsställande, utan fröken Kamph sökte dessutom inrätta en verklig seminariepåbyggnad, men denna kunde icke uppehållas mera än två år, 1884—1886, kanske delvis beroende därpå, att fröken Kamph själf ej kunde fullfölja tanken. Hon borttrycktes nämligen redan 1884 af döden.

Efter att ha stått vakant i två år besattes föreståndarinneplatsen af fröken Märtha von Friesen, skolans nuvarande föreståndarinna. Under hennes tid har skolan fått sin fullt moderna organisation och flyttat in i sina nuvarande präktiga lokaler vid Södra Vägen. Kronan på verket har satts genom upprättandet år 1908 af det högre lärarinneseminariet såsom öfverbyggnad på skolan. Med sin rikliga tillgång till utmärkta lärarekrafter har seminariet redan förvärfvat sig förtroende och äger samma dimissionsrätt som Högre lärarinneseminariet i Stockholm. Dess föreståndarinna och ledande själ är fröken Thyra Kullgren, själf en af Kjellbergska skolans elever.

Så långt dr Rurik Holm i sin historik. Att det företag, som på ett så stort sätt af Jonas Kjellberg igångsattes, kunnat bära kostnaderna af den utvidgade organisationsplanen beror främst på det aktiva intresse, som medlemmarna af familjen Kjellberg allt framgent visat stiftelsen — genom goda råd och storartade donationer. Ännu har ju icke den tid kommit, då staten i sin helhet öfvertar omsorgen om äfven den kvinnliga ungdomens undervisning, alltjämt är det enskild företagsamhet och offervillighet, som måste tagas i anspråk, äfven om förhållandena förändrats sedan Jonas Kjellbergs tid.

E. K—n.

Maria Jönsson.

Den nya Stockholmsrepresentanten i folkskoleöfverstyrelsen.

Valet inom Stockholms folkskollärarekår af representant i folkskoleöfverstyrelsen, hvilket som bekant utföll så att åter en kvinna representerar kåren, har gjorts till föremål för ur principsynpunkt skiljaktiga uppfattningar. Bortsett från dessa har Maria Jönssons val allmänt hälsats med tillfredsställelse af den kår, inom hvilken hon under

så många år arbetat och intar en aktad och uppburen ställning.

Fröken Jönsson föddes 1861 på Kungshults gård nära Helsingborg. Hennes far var landtbrukaren och riksdagsmannen i Andra kammaren Ola Jönsson i Kungshult. År 1883 aflade fröken Jönsson studentexamen vid Wallinska skolan i Stockholm och erhöll följande höst plats som lärarinna vid Jacobs folkskola darsammastädes. Vårterminen 1884 deltog hon i undervisningen vid Stockholms folkskollärarinneseminarium och aflade samma år examen där efter erhållen dispens. 1890 erhöll fröken J. ordinarie anställning vid Jacobs och Johannes folkskola; vid den senare skolan har hon sedan dess tjänstgjort.

Vid sidan af detta arbete har fröken Jönsson funnit tid för fortsättandet af egna studier. Under ett par år studerade hon matematik och fysik vid Stockholms högskola och undervisade sedermera under åren 1890—95 i matematik vid Palmgrenska samskolan. År 1906 erhöll hon ett af Stockholms stads stipendier för studiet af hjälpskolor och bibliotek i Tyskland och Danmark.

Från världens rösträttsfält.

Mrs Emmeline Pethick Lawrence, **England**, W. S. P. U:s kassör, redogör den 4 november för föreningens finanser och konstaterar, att bidragen till 100,000-punds-fonden *nu uppgår till 76,759* engelska pund, samt menar, att W. S. P. U. på sitt stora möte den 10 november bör kunna göra räkning på *åtminstone 6,000* pund till. "*Och där-efter*", tillägger hon, "*kunna vi ägna hela vår energi åt organiserandet af ett fälttåg i hela landet, försåvidt regeringen skulle inlägga sitt veto mot förlikningsbilen*".

Ty förlikningsbilen är icke död ännu, ehuru regeringen fortfarande vägrar beviljandet af "lätnader" för dess slutbehandling och ehuru ministrarna Asquith och Birrell anför som skäl mot beviljandet af lätnader, att höstsessionen

endast kommer att räcka en månad, så att tid verkligen icke finnes. Mr Asquith hänvisar ej heller till någon gynnsammare framtid, hvaremot Mr Birrell, Irlands särskilde representant inom kabinettet, lofvande talar om "nästa år".

Men trots det att "nästa år" möjligen kommer, *ha alla Englands F. K. P. R.*, och de äro många, *koncentrerat höstens arbete på att få förlikningsbillen till lag nu, nu i höst och icke nästa år eller något annat år.* Ingen har förtrotats i arbetet, intet medel har lämnats oförsökt, och vid läsningen af de engelska rösträttstidningarna känner man, hur dessa varmt intresserade kvinnor formligen darra af rösträttsfeber. Och tecken till sympati ha ej saknats. Mer och mer synes det tränga igenom det hårdarbetade allmänna medvetandet, att kvinnorna genom sträfvan efter P. R. vilja och skola åstadkomma en världsevolution.

Men för att återgå till de omständigheter, som uppmuntrat de engelska kvinnorna. Stadsfullmäktige i Manchester ha nyligen följt flera andra stora städer — Glasgow, Dublin m. fl. — exempel att direkt uttala sig i den aktuella politiken och begärt "lätnader" för billen under höstsessionen. Miss Margaret Ashton, medlem af stadsfullmäktige och af N. U., yttrade därvid bl. a., att allt hvad de begärde var att billen skulle få behandling. "Om underhuset sade nej, skulle sakens vänner börja om igen, med de trodde att underhuset skulle säga ja".

Ett direkt och betydelsefullt tillskott af kraft ha kvinnorna fått därigenom, att "*Männens förbund för K. P. R.*" på allmänt möte beslutat att för regeringens afvoghets skull motarbeta dess kandidater såväl vid fyllnadsval som vid de allmänna valen, till dess någon rösträttsbill blifvit lag". Föreningen har redan gifvit bevis på att den på allvar omfattat suffragettaktiken. Tvänne af dess medlemmar ha häktats för att de något för häftigt "frågat" finansministern Lloyd-George om förlikningsbillens öde, dömts till böter eller fängelse samt valt fängelse, alldeles som suffragetterna.

Den 15 november börjar parlamentets session, och *veckan från den 6 till den 12 november skall bli rösträttens speciella "missionsvecka"*, under hvilken alldeles utomordentliga ansträngningar komma att göras. Något för oss högst egendomligt skall t. ex. förekomma därunder. *Den kyrkliga F. K. P. R., med biskopen af Lincoln till ordförande, och den frikyrkliga F. K. P. R. skola vandra i procession från Trafalgar Square till aftonsången i Westminster Abbey.*

Från Danmark spörjas stora och goda nyheter. För något år sedan beslöt Dansk Kvindesamfund, en af de grupper som tillhöra de Danske Kvinders Valgretsforbund, att *hvarje år ha en bestämd agitationsdag för K. P. R.* Men emedan det visade sig svårt att till samma dag anskaffa så många talare som erfordrades, beslöts det att förändra dagen till en af dagarna i en bestämd vecka, för att en talare på så sätt skulle kunna besöka mera än en plats. I år förlades agitationsveckan till slutet af september, och *mera än 60 vällyckade möten afhöllos på olika ställen i landet.*

Två ministrar, flera riksdagsmän och stadsfullmäktige, — manliga och kvinnliga — funnos bland talarna.

Vid alla dessa möten antogs nästan enhälligt en reso-

lution, som begärde »*snar ändring af grundlagen i syfte att bereda P. R. åt kvinnor.* Och än mera betydelsefullt — utom därigenom att resolutionen uttrycker den fasta och samlade viljan hos en kompakt massa af Danmarks kvinnor — är det svar, som en af riksdagens ledande män gaf på anmodan att tala vid ett af de förenämnda mötena. "Jag beklagar mycket att jag icke kan efterkomma Er inbjudning att tala," skref han. "Men dels har jag mycket brådtom just nu, dels — kan jag omöjligt säga något nytt till förmån för denna sak. Kvinnorna skola erhålla politisk rösträtt, så snart vissa formaliteter tillåta det. Ingen person, som man behöfver räkna med, skall försöka att sätta sig emot det. Saken har segrat."

"Efter detta fråga vi icke om vi få rösträtt, vi fråga blott om det blir snart", kunna danskorna nog så stolt utropa.

Från Ungern, där en af de duktigaste, roligaste och mest populära talarinnorna på I. A:s kongresser, Rosika Schwimmer, är referent till Jus Suffragii, meddelas också ett rätt uppmuntrande faktum, berörande rösträttsfrågans läge inför Ungerns riksdag. Hittills har det här blott varit fråga om så att säga förberedande arbete, men det ser ut, som om saken äfven här skulle kunna glida in i de någon gång blifvande möjligheternas skede.

På tillfrågan svarade handelsministern för någon tid sedan att han icke trodde, att det hos något af riksdagens partier fanns benägenhet att ge kvinnorna P. R. Detta svar har föranledt en serie interpellationer med en "ganska respektabel lista af gynnsamma svar." Och en särdeles glädjande omständighet är att ett af de nybildade riksdagspartierna, de oberoende jordägarnas, har tagit K. P. R. på sitt program. "Detta är", kursiverar Rosika Schwimmer, "det första aktiva, politiska parti i Ungern, som offentligt uttalat sig till förmån för K. P. R."

En lustig historia, som förtjänar att återges, berättas angående den upplysningspropaganda som bedrifves. En af medlemmarna i F. K. P. R., grefvinnan Teleky, har låtit inrama flygbladet: "Hvarför böra kvinnor ha rösträtt?" och hängt dylika taflor på alla sina gästrum, hvarjämte hennes exempel följts af många andra. Så hände det sig att grefve István Tisza, regeringens politiska ledare (afvagt stämd mot K. P. R.), i början af riksdagsferierna hälsade på hos grefve Teleky och fann sin vägg prydd med rösträttsbladet. Från Telekys reste han till grefvinnan Tejacsevics, likaledes en af F. K. P. R:s medlemmar, och möttes af samma väggdekoration. Därifrån for han till en af de större badorterna, och emedan F. K. P. R. just skulle ha möte där, fann han på alla väggar och murar stora affischer, på hvilka män och kvinnor inbjödos att komma tillsammans för att diskutera den stora frågan "hvarför kvinnor böra ha rösträtt".

Det vore rätt underligt, om icke grefve Tisza började tycka, att frågan är ganska aktuell.

Ellen Wester.

Sprid Dagny!

Julia Ward Howe.

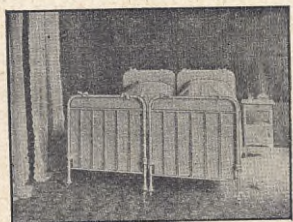
Mer än kanske andra folk äro amerikanerna måna om att hylla och ära de män och kvinnor, som gjort deras land heder och gagn. Den nya tiden i Amerika, hur ung och brusande den än må vara, glömmet ej hvad de gamla gjort och gifvit. Under min vistelse i Förenta Staterna mötte mig många bevis på denna vackra egenskap. Det var framför allt två namn som, särskildt i Nya England, nämndes med samma själfvalna vördnad, hvarmed katoliken uttalar namnet på sina skyddshelgon. Det ena var den gamle prästen och författaren Edward Everett Hales († 1909), det andra Julia Ward Howes. Röjde man en för européer ej ovanlig obildning ifråga om Amerika och bad om en eller annan upplysning om dessa personer, så väckte detta en ringaktande förvåning. För amerikanen voro de redan klassiska.

När jag en gång i Boston fick inbjudning till ett rösträttsmöte tillades: "Mrs Howe kommer att närvara", med samma tonvikt, som man hos oss skulle sagt: Hennes Majestät har lofvat infinna sig. Hela mötet hade också prägeln af kunglig mottagning. De närvarande voro grupperade i halfcirkel på vederbörligt afstånd från en högkarmad stol, placerad ensam vid ena kortväggen. Plötsligt blef det dödyst i salen,

och när jag såg mig om, befanns stolen ej längre tom. Där satt den väntade, nittioåringen, som sett alla skeden i kvinnorörelsen födas och åter afsomna och som därför mer än andra kunde glädja sig åt att den nu på sistone lefvt upp med verkligt segerbebudande kraft. En och annan benådad kallades till personlig audiens, däribland också undertecknad, som fick ett par frågor om den svenska rösträttsrörelsen och ett par vänliga ord om Fredrika Bremer. Slutligen reste sig den lilla damen i den gröna brokadklädningen, knappt högre än ett barn, men rak och värdig, och under ej mindre än tjugo minuter lyssnade man andlöst till hennes klart och ej utan glimtar af ungdomlig liflighet uttalade värmande ord. En skarp intelligens och en stark tro lyste ännu ofördunklade ur den gamlas tal, och därom vittnade ju också de inlägg af hennes hand i dagens frågor, som man ej sällan påträffade i pressen. Ej utan skäl sades Mrs Howe vara "nittio år ung".

Det var därför en öfverraskning, när ett telegram meddelade, att Julia Ward Howe den 17 sistlidne okt. lämnat det jordiska. Man öfverraskades vida mindre af att i samma nummer af den engelska Times, hvori hennes dödsruna stod att läsa, finna ett bref af hennes egen hand till tidningens redaktör, hvori hon delgifver de gynnsamma svar, som erhållits på ett af henne utsändt frågocirkulär till framstående män i Wyoming, Colorado, Utah och Idaho, rörande den kvinnliga rösträtts resultat i dessa stater. Ej heller fann man det annat än naturligt när en amerikansk rösträttstidning för ett par veckor sedan meddelade, "att Mrs Julia Ward Howe lofvat att regelbundet lämna bidrag" till densamma. Hon föll midt i oförtröttad strid för kvinnans rätt, och detta är ägnadt att med tacksamhet minnas, ej blott af Amerikas, utan af alla länders kvinnor. Lucy Stone, den bekanta kvinnosaks pionjären, sade också: Många lagrar ha tillfallit Mrs Howe, men den odödligaste är dock den, som hon vunnit såsom förkämpe och försvarare af kvinnans medborgerliga rättigheter.

Julia Ward Howe föddes den 27 maj 1819 i New-York och hade förmånen att växa upp i ett af dessa gammaldags patricierhem, som i olikhet med nutidens miljonärers ägde ej blott rikedomens yttre företräden utan samtidigt utgjorde en brännpunkt för tidens kulturella intressen. Hennes far vårdade sig också om

ENGELSKA MAGASINET

Drottninggatan 31

Sängar och Sängkläder

i största urval.

Låga bestämde priser

Sanitäsängar o. soffor

med stålriktningen Kr. 12 och 18.

Ottomaner och

Duchateller

fullt monterade med kuddar

och öfverkast från Kr. 105.

hennes uppfostran på ett för den tiden sällsynt sätt. Betecknande är att han enkom för att tillfredsställa hennes estetiska behof inrättade ett tafvelgalleri i sitt hus. När Julias broder från en resa i Europa hemförde ett helt litet klassiskt bibliotek, så blef hon den som flitigast begagnade sig därpå. Om således hennes tidigt framträdande litterära böjelser funno sin näring, så fanns dock andra sidor i hennes rika och impulsiva natur, som aldrig kommo till sin rätt, hvarken i det stela, af kalvinistisk stränghet präglade hemmet eller i New-Yorks mondäna sällskapslif. Det var först när den vackra och spirituella New-York-flickan förflyttades till det dåvarande centrum för Amerikas kulturella och patriotiska sträfvanden, Boston, som hon fann den frihet och den jordmån, som hennes begäring kräde.

Detta skedde genom hennes giftermål 1842 med dr Samuel Gridley Howe, lika bekant för sitt romantiska deltagande i Polens och Greklands frihetsstrider som för sina epokgörande experiment beträffande blindas, döfstummas och sinnesslöas uppfostran. Mrs Howe antyder själf i sina år 1899 utgifna "Reminiscences" dr Howes betydelse för hennes utveckling: "Om jag nämner, att min make var tjugo år äldre än jag, så är det för att påpeka den erfarenhetens överlägsenhet, som så många år af ädel verksamhet helt naturligt förlänat honom. Mitt eget lif hade varit ett af studier och drömmar. Dr Howe hade också läst och tänkt mycket, men han hade dessutom förvärfvat den praktiska lifskunskap, som sällan vinnes i studiekammaren." Äktenskapet, som upplöstes genom dr Howes död 1877, blef ett af de sällsynt lyckliga, där makarna, trots ganska skilda yttre verksamhetsområden, möttes i intresse och hängifvenhet för gemensamma ideal såväl som i omtanken om en uppväxande talrik familj.

Alltifrån denna tid rör sig Mrs Howe i kretsen af både gamla och nya världens politiska och litterära celebriteter. Redan hennes bröllopsresa genom Europa, hvilken var en enda rad af hyllningsfester för hennes berömde make, sammanförde henne med storheter sådana som Dickens, Carlyle, Wordsworth, Florence Nightingale, Grote, Guizot samt Confalonieri med flera af Italiens ledande frihetsmän. I Boston upptogs hon till en början af litterära sysselsättningar; hennes poetiska skriftställarskap är ganska omfattande och hon utgaf äfven filosofiska och litteraturkritiska es-sayer. En stad, som i sin midt hyste män som Emerson, Longfellow, Holmes och Lowell, var ju också ägnad att fända och nära diktarintresset. Men äfven i de religiösa strider, som upprörde Nya England, blandade sig Mrs Howe, och hon stod från början som lärjunge och ifrig försvarare af den förföljde unitariske predikanten Theodore Parker. I hans från all dogmatik frigjorda humana kristendom fann hon den andliga drifkraft, som samtidigt tillfredsställde intelligens och hjärta, och under hela sitt lif förblef hon en varm förfäktare af religiös tankefrihet.

Under de oroliga tider, som föregingo slafkriget, arbetade Mrs Howe och hennes make nitiskt för negrernas befrielse. Män sådana som Garrison, Wendell Philips och Sumner hörde till deras närmaste umgänge, och ej sällan uppläts deras hem som tillflykt för förrymda slafvar. Under själfva inbördeskriget besökte hon flera gånger krigsskådeplatsen, och det var sedan hon i Washington åsett utryckandet af en armékår, som hon i ett inspirerad ögonblick nedskref "The Battle Hymn of the Republic", den frihetssång, som snart var på allas läppar inom nordarmén och som än i dag är en af republikens mest populära patriotiska sånger.

På 1860-talet inträdde en ny period i Mrs Howes intellektuella lif. Redan en uppburen författarinna, började hon nu att framträda som talarinna i brännande etiska och sociala frågor. Ett besök i det olyckliga Grekland under upproret 1866 bidrog att drifva henne till en energisk agitation för fredssaken. Det var särskildt kvinnorna hon ville elda till kamp för freden. "Hvarför träda icke mödrarna i alla länder emellan för att förhindra det lättsinniga ödslandet med de människolif, hvilkas dyrbarhet de allena erfara och vidkännas?" utropar hon, och under många år arbetar hon i tal och skrift på båda sidor af Atlanten för åstadkommandet af en "Kvinnornas världsfredskongress" ehuru detta slutmål aldrig nåddes.

Emellertid förde denna utåtvända aktivitet Mrs Howe in i själfva kvinnorörelsen. Hon yttrar själf härom: "Under de första två tredjedelarna af mitt lif betraktade jag det manliga karaktärsidealet som det enda sanna. Jag inspirerades därpå och lade dess måttstock på mina förtjänster och brister. I ett oförutsedt ögonblick gick emellertid ett nytt ljus upp för mig, visande mig en hel värld af tankar och sträfvanden bortom de gränser, inom hvilka jag dittills vistats. Det nya rike som utbredde sig för mig var den äkta kvinnlighetens — kvinnan ej längre i underdånigt beroende af sin motpart mannen, utan ett direkt själfständigt redskap för den gudomliga världsplannen, i full besittning af mänsklig rätt och ansvar. Denna upptäckt var mig liksom hade en hel ny kontinent fogats till världskartan eller ett nytt evangelium till de gamla buden — — —." Och hon utropar på gamla dagar: "O, hade jag tidigare lärt känna den makt, ädelhet och intelligens, som ligger inom den äkta kvinnlighetens sfär, då hade säkerligen mitt lif inriktats förståndigare och skänkt större resultat!" — Det dröjde ej heller länge, förrän Mrs Howe var en af de mest anlitade bland de talarinnor, som på 1870-talet reste från öster till väster, från norr till söder i För-enta staterna för att väcka indignation för det oerhörda faktum, att medan negrerna upphöjts till medborgare hade de som så outtröttligt arbetat på slafveriets afskaffande, kvinnorna, kvarlämnats i sin politiska omyndighet.

Vi veta, att mer än ett kvartsekel förgått utan att de amerikanska kvinnorna vunnit många fotsbredd

mark ifråga om sina politiska rättigheter. Men vi vet också, att under denna tid deras sociala och intellektuella nivå höjts samt deras makt öfver allmänna opinionen ökats i en grad, hvartill intet annat lands kvinnor kunna visa motstycke. Den högt bildade och för alla ideella sträfvanden vakna kvinnotyp, för hvilken Mrs Howe under mer än ett halfsekel stått som en lysande representant, hör nu ej längre till undantagen i Nya världen. Hur gynnsam än jordmånen därborta i västern i jämförelse med Europa varit för frambringande af denna typ, så får man emellertid icke glömma, att den aldrig kunnat skapas utan mycken intelligent och offervillig aktivitet från en rad högt begåfvade kvinnors sida. Bland dessa skall Julia Ward Howe för eftervärlden alltid stå i främsta ledet.

Carola Sahl von Koch.

De gamlas dag.

Arbetet med att insamla medel för att "De gamlas dag" i Stockholm må bli så gifvande som möjligt, pågår nu intensivt.

Det är glädjande att kunna konstatera, att allmänhetens deltagande kan räcka till för såväl de gamla som barnen. Talrika bevis härpå har kommittén för de gamlas dag fått erfara såväl genom många gåfvor för exempelvis det amerikanska lotteriet, som redan skänkts, som genom den lifliga omsättningen af lotter.

För mycket kan dock aldrig göras för det behjartansvärda ändamålet, och därför vädjar kommittén alljämt till allmänhetens offervillighet. Angående uppkomsten af idén till "De gamlas dag" samt de föreningar som stå bakom densamma påpeka vi hvad som redan förut skrivits härom i Dagny och bifoga den upplysningen, att de influtna medlen komma att fördelas på tre håll. Föreningarna "Ljusglimt" och "Genom eget arbete" erhålla hvar sin del, den återstående tredjedelen ställes till kommitténs disposition för beredande af tillfällig hjälp åt gamla af båda könen.

Centralbyrån för "De gamlas dag" Strandvägen 1, Stockholm, hålles öppen alla dagar kl. 10 f. m.—5 e. m., och kunna alla som intressera sig för saken där erhålla upplysningar samt dit insända gåfvor. Många, många sådana väntar och hoppas man ännu få mottaga. Hvarje gåfva betyder ju ett steg mot målet — hjälp åt största möjliga antal åldringar.

Det finnes intet så litet som ej förenar sig med någon stor idé.

Fredrika Bremer ("Teckningar ur hvardagslifvet").

Annonsera i Dagny!

Köp Oskummad mjölk direkt
hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.

AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA
Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

Arbeterskekongressen i Stockholm.

Den konferens för diskussion af arbeterskeförhållanden, till hvilken inbjudan tidigare utfärdats af ett antal socialt intresserade kvinnor i hufvudstaden, har pågått under söndagen och måndagen den 6:te och 7:de dennes med särdeles intressanta föredrag och diskussioner. Konferensen öppnades af fröken Gerda Meyersson, som i ett kortare anförande betonade nödvändigheten af lämplig skyddslagstiftning för kvinnor, samt att detta icke vore någon klass- eller partifråga utan en nationell fråga af största betydelse. Härpå följde dr M. Marcus föredrag om "Svensk kvinnoskyddslagstiftning", hvilket gaf anledning till en synnerligen liflig diskussion, där olika åsikter skarpt bröto sig mot hvarandra. Tiden tillåter oss cke att i veckans nummer redogöra för den intressanta debatten, vi förbehålla oss emellertid att få återkomma därmed i följande veckas Dagny, då vi också få tillfälle omnämna öfriga föredrag och diskussioner samt de resolutioner, som af konferensen fattades.

Notiser.

Studiestipendium för kvinnor. Ett stipendium å 200 kr., företrädesvis afsedt för varande eller blifvande lärarinnor, sökes inom november månads utgång hos Fredrika-Bremer-Förbundets styrelse.

"I gästfrihetens och ridderlighetens namn". Stockholms stadsfullmäktiges beslut om anslag till den internationella rösträttskongressen har återigen överklagats, i en besvärsskrivelse undertecknad af stadsfullmäktigeledamöterna hrr J. A. Nordblad, Harald Almström, J. Lund, Aug. Lindmark, Sten Boije och P. A. Sjögren. Överklagande har likaledes inkommit från hrr Erik Eriksson och Emil Richert.

Kvinnorna och stadsfullmäktigevalen i Göteborg. Det förberedande valarbetet inom Göteborg bedrivs med stor iver och kvinnorna taga sin gifna del däri. Vid ett den 27 okt. hållet högermöte talade dr Valfrid Palmgren, Stockholm, och vid Liberala Valmansföreningens möte den 1 dennes fru Ellen Hagen, Uppsala. Vi återkomma med referat i nästa veckas nummer.

Kvinnans valbarhet som juryman. Genom ett tryckfrihetsmål vid Stockholms rådhusrätt har denna fråga nyligen ställts under ompröfning. I en mot Dagens Nyheter väckt rättegång utsåg svaranden till medlem af juryn fru Emilia Broomé. Käranden anmälde emellertid jäf, under förmenande att en kvinna icke kunde väljas, men rätten ogillade jäfsanmärkningen. Tryckfrihetslagen är också mycket tydlig och kvinnans kompetens i detta afseende fastslagen. Fru Broomé kommer emellertid ändå icke att deltaga i juryns arbete, då käranden sedermera beagnade sig af sin utslutningsrätt gentemot henne.

Kongressen i Madrid för hvita slafhandelns bekämpande. Den fjärde internationella kongressen för bekämpande af den hvita slafhandeln hölls 24—28 oktober i Madrid un-

Arbeta för Dagny

genom att gynna dess annonsörer

der den lifligaste anslutning. 16 länders regeringar, däribland Sveriges, som representerades af vår minister i Madrid, greve Strömfelt, och 18 nationalkommittéer för bekämpande af den hvita slafhandeln, bland hvilka den svenska nationalkommittén representerades af fröken Clara Wahlström, hade sändt ombud till kongressen.

Bland frågor som voro föremål för öfverläggning må nämnas: De olika ländernas lagstiftning rörande åtgärder mot den hvita slafhandeln, de administrativa åtgärder som i de skilda länderna vidtagits sedan den officiella konferensen 1902 och kongressen i Paris 1906, samt "Hvilka äro källorna till hvita slafhandeln?" I synnerhet i den sista frågan blef diskussionen liflig, och de flesta enades i att såsom främsta orsakerna ange bordellsystemet och den reglementerade prostitutionen.

Internationella Kvinnoförbundets förhandlingar vid Torontomötet 1909. En diger volym, innehållande utförlig redogörelse för förhandlingarna vid Internationella Kvinnoförbundets fjärde 5-årsmöte i juni 1909 i Toronto, Kanada, har i dagarna utkommit, utgifven och redigerad af förbundets ordförande, lady Aberdeen. Genom fru Eva Upmark, Svenska Kvinnornas Nationalförbunds ordförande, under adress Sibyllegatan 53, Stockholm, kan boken rekvireras. Den betingar ett pris af kr. 2: 50.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundskretsen Malmö med omnejd hade onsdagen den 2 nov. ett talrikt besökt möte på Stadt Hamburg i Malmö.

Sedan ordförandeskapet för aftonen öfverlämnats åt v. ordf. rektor P. Isberg, vidtog behandlingen af ett på initiativ af Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Malmö väckt förslag om förbundskretsens deltagande jämte F. K. P. R. och Hvita bandet i Malmö uti inbjudan till allmänt möte för uppställande af kvinnliga kandidater vid stundande stadsfullmäktigeval. Efter en liflig och långvarig diskussion, hvarunder särskildt framhåfdes svårigheten att förena politisk neutralitet med anordnande af ett dylikt möte, beslöt mötet att delta i anordnandet af ett för kvinnliga valmän afsedt upplysningsmöte utan nominering af kandidater.

Härpå antog kretsen enhälligt af styrelsen uppgjort förslag till ändamål för utdelning af stipendier från Fredrika-Bremer-Förbundets stipendiefond för Malmöhus län; af denna fond, som uppgår till närmare 20,000 kr., anslås som bekant hvarje år räntorna till stipendier för olika ändamål.

Slutligen lämnades ett par meddelanden från några representanter för förbundet vid olika tillfällen, landstingsman J. Pålsson-Castner om folkpensioneringskongressen i Stockholm, och fru Siri Petré om "Kvindelig Laseforenings" invigningsfest i Köpenhamn, där hon såsom ombud för Skandinavien äldsta kvinnoförening hade att först uppträda och inleda raden af hälsningar och välgångsönskningar.

Kumla F. K. P. R. hade den 21—22 okt. basar för att anskaffa medel dels till den internationella kongressen 1911, dels till egen agitation. Bland öfriga anordningar märktes en pressbyrå, där rösträttslitteratur såldes, särskildt Dagny, rösträttsfrimärken samt F. K. P. R:s i Göteborg brefkort. Nettobehållningen blef omkring 400 kr.

Varbergs F. K. P. R. hade lördagen den 27 okt. sitt första sammanträde denna höst och hade anordnat detta som samkväm, till hvilket utfärdats inbjudningskort

till 117 utom föreningen stående kvinnor. En hel del hade infunnit sig, och sedan ordföranden hälsat de närvarande välkomna, öfverlämnades ordet åt aftonens hedersgäst, fru Wærn-Bugge, Göteborg, som höll ett längre, synnerligen vackert tänkt och vackert — delvis djupt gripande — utfördt föredrag om "Kvinnan i kampen för tillvaron".

Föredraget, som säkerligen väckte många nya tankar hos åhörarinorna, hälsades med varm tacksamhet och — tillförde föreningen 18 nya medlemmar. Varbergs F. K. P. R. har nu med 3 medlemmar öfverskridit 100-talet.

Ett treftligt kaffebord, sång och musik avslutade den lyckade tillställningen.

F. K. P. R. i Västerås fortsätter sina kurser i matlagning för mindre bemedlade husmödrar samt arbeterskor. Tre afdelningar undervisas för närvarande af fröken Stanny af Billbergh. Som förut i Dagny omnämnts, ha stadsfullmäktige ställt lokal till föreningens disposition för skolköskurserna. Utöfver detta har i höst beviljats ett anslag af 500 kr. Till en kurs för flickor under 18 år har statsbidrag af 100 kr. erhållits genom folkskolestyrelsen.

F. K. P. R. i Göteborg hade den 31 oktober möte för beredande af jordmänen för nästa års internationella kongress. Därvid medverkade fru Ellen Hagen med sitt synnerligen lifliga och väckande föredrag "Sverige och den internationella rösträttsrörelsen". Det är att hoppas, att den insamling på listor, försäljning af kuponger och kort, som startades på mötet, skall sätta Göteborgs F. K. P. R. i tillfälle att med godt bidrag visa sitt varma intresse för den stora förmånen att få göra bekanskap med den internationella rörelsen.

Insänd litteratur.

Hugo Gebers förlag, Stockholm: **Om uppfostran.** Pedagogiska fragmenter. Af *T. H. Ritter*. Öfvers. från originalets femte upplaga af *Axel Johansson*. Andra upplagan.

Paulus. En kultur- och religionshistorisk skiss. Af *Gustav Adolf Deissman*. Öfvers. från förf.s manuskript af *Axel Nelson*.

Goethes kärlek. Af *Ernst Liljedahl*. Första delen.

No 31 och 32 af Hemtrefnad äro utkomna och innehålla bl. a. *Hvad som händt*, politisk månadsöfversikt af *Observator*, *Kvinnliga professorer i Bologna*, bearbetning af en uppsats af *Cecilie Schmidt*, *Far och mor* af *Elisa Söderlund* (forts. och slut), *För fruktodlare*, *Friedrich von Bodelschwing* af *F. E.*, *O, kunde jag*, dikt af *Ant. Flentzberg*, *Mönster på hålsömskrage* och *följetong*.

Till medlemmar af F. K. P. R. och andra intresserade kvinnor i Stockholm.

De som önska delta i en enkel hyllning för borgmästare Carl Lindhagen med anledning af hans den 17 nästkommande december infallande 50-årsdag torde inhämta vidare upplysningar å Röststrättsbyrå, Lästmakaregatan 6, som för detta ändamål hålles öppen fr. o. m. torsdagen den 10 november t. o. m. onsdagen den 16 november kl. 4—5 e. m. samt kl. 8—9 e. m. Telefon Allm. Brunkeb. 944. Stockholm i november 1910.

Styrelsen för F. K. P. R. i Stockholm.

**Glöm ej att använda kongresskort!
Åsätt Edra postförsändelser kongressmärken!**

Frågor och svar.

Hvar kan man prenumerera på Dagny?

I landets alla postanstalter och boklädor kan man beställa huru många ex. som helst.

Skall man alltid prenumerera å dessa ställen?

Ja, ifall man önskar endast 1, 2, 3 eller 4 ex. skall man alltid göra det.

Hvad kostar Dagny i postanstalter och boklädor?

Dagnys postprenumerations- och boklädspris är kr. 4: 50 för $\frac{1}{4}$, 2: 50 för $\frac{1}{2}$, och 1: 25 för $\frac{1}{4}$ år.

Hvilka villkor erhålla prenumerantsamlare å Dagny?

Den, som samlar minst 5 prenumeranter, erhåller en provision af kr. 1:— för hvarje helårs-, 50 öre för hvarje halfårs- och 20 öre för hvarje kvartalsprenumerant.

Huru skall man förfara för denna provisions erhållande?

Sedan man samlat *minst* 5 prenumeranter, går man tillväga på ett af följande sätt:

- 1) *Antingen*: Genom insändandet af prenumerationsavgiften med afdrag af provisionen beställer man det behöfliga antalet ex. (hur många som helst, men *alltid minst 5*) direkt från Dagnys exp., Stockholm, som under samlarens adress i ett och samma paket sänder *alla* beställda ex. Samlaren har då att ombesörja utdelningen till de samlade prenumeranterna.
- 2) *Eller*: Man prenumererar å närmaste postkontor (*ej* annorstädes) för de samlade prenumeranterna, detta under hvars och ens adress, begär kvitto å samtliga erlagda afgifter, tillställer oss detta kvitto, då vi omgående pr postanvisning sända samlaren den stadgade provisionen.

Hvar, och till hvilket pris kan man nummervis lösa Dagny?

I städernas tidningskontor och cigarraffärer samt hos Dagnys kommissionärer i landsorten. Pris 10 öre pr nummer.

Alla skrivelser rörande expeditionen adresseras:

**DAGNYS EXPEDITION,
STOCKHOLM.**

Sex präktiga äfventyrsböcker för barn och ungdom.

Tsarens kurir. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 352 sidor med 47 illustrationer af Karl Aspelin. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Parzival. En riddarsaga från medeltiden. Bearbetning af Hugo Gyllander. 259 sidor. Med 45 illustrationer af Ingeborg Uddén. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Sagogrottan i Sagoskogen. En samling sagor af Harald Östenson. 303 sid., 50 illustrationer. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Den hemlighetsfulla ön. Berättelse för barn och ungdom. Fritt efter Jules Verne af Alfred Smedberg. 312 sidor, 44 illustrationer af Brita Ellström. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Hjälten bland hjältar skildrade för barn och ungdom af Marie Lou-Charles G. Gordons lif och stordåd, Ise Gagner. 304 sidor, 33 illustrationer af Edv. Berggren. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Nybyggarna i Kanada. Berättelse för barn och ungdom. Bearbetning efter Kapten Marryat af Anna Gustafsson. 296 sidor, 39 illustr. af Nils Larsson. Kartonnerad. Pris 75 öre.

Erhålles i hvarje bokhandel eller direkt från

Folkskolans Barntidnings Förlag, Stockholm. (Stina Quint.)

Rösträttslitteratur:

Skrifter utgifna af:

Centralstyrelsen i Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt:

N:o I, Till Regeringen från svenska kvinnor ingifna skrivelser i Rösträttsfrågan 1905—1906.....	—: 50
” II, Gustaf A. Aldén: Hvilka svenska kvinnor äga kommunal rösträtt? (pr 1,000 ex., utgången)	6:—
” III, Mathilda Staël von Holstein: Målsmanskapet och kvinnans ställning inom äktenskapet enligt gällande svensk rätt	—: 50
” IV, Anna B. Wicksell: Om kommunal rösträtt för gifta kvinnor	—: 10
” V, Lydia Wahlström: Statsintresset och kvinnans rösträtt	—: 40
” VI, Partiuttalanden i kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 25
” VII, K. A. Sheppard: Kvinnorösträtten på Nya Zeeland	—: 40
Ann Margret Holmgren: Strödda intryck från den Internationella kvinnorösträttskongressen i Köpenhamn.....	—: 10
Elin Wahlquist: Partipolitiken och kvinnornas rösträttsfråga.....	—: 03
Ann Margret Holmgren: Mor Karin.....	—: 03
Sigrid Kruse: Grannarna	—: 02
Nancy Svanberg: Goda kamrater	—: 03
H. E. Hallberg: Kvinnan i hemmet och samhället	—: 05
Kortfattad ledning för kvinnornas deltagande i de kommunala valen (pr 100 ex.)	—: 68
Sigrid Kruse: Nykterhetsfrågan och kvinnornas rösträtt (pr 100 ex.)	—: 90
Hur kunna gifta kvinnor förvärfva kommunala rättigheter? (pr 100 ex.).....	—: 60
Utdrag ur riksdagens protokoll.....	—: 02
Festskrift utgifven med anledning af Ann Margret Holmgrens 60-årsdag	—: 75
Tidningen Rösträtt för kvinnor.....	—: 10

Föreningen för kvinnans politiska rösträtt i Stockholm:

N:o 1, Natanael Beskow: Till frågan om kvinnans politiska rösträtt.....	—: 05
” 2, Anna Whitlock: Bör den svenska kvinnan erhålla politisk rösträtt?	—: 10
” 3, Hilma Borelius: Hvarför är motståndet mot kvinnans politiska rösträtt oberättigadt?.....	—: 10
” 4, Lydia Wahlström: Principerna för kvinnans rösträtt	—: 10
” 5, Anna Whitlock: Hur bör den svenska kvinnan bereda sig för den politiska rösträtten? (utgången)	—: 05
” 6, Lydia Wahlström: Lärdomar af den kvinnliga rösträttsrörelsen	—: 10
” 7, Några manliga inlägg i den kvinnliga rösträttsfrågan ...	—: 15
” 8, Lydia Wahlström: Högerkvinnorna och den nuvarande situationen	—: 05
” 9, Sofi Lindstedt: Hvarför böra religiöst öfvertygade kvinnor ansluta sig till rösträttsrörelsen	—: 05
Minneslista (5:te uppl.)	—: 05

Diverse rösträttslitteratur:

Georg Stjernstedt: Den svenska kvinnans rättsliga ställning.....	—: 60
Lydia Wahlström: Den svenska kvinnorörelsen	—: 45
Ragnhild Modin: Bröllopet på Ensillre	—: 25
Hilda Sachs: Kvinnornas rösträtt	—: 25
Anna Kleman: Kvinnans medborgarrätt	—: 25
Karl M. Lindh: Kvinnornas rösträttskraf.....	—: —
Gustaf A. Aldén: Svenska kvinnans kommunala rättigheter och skyldigheter	—: 15

Öfvanstående flygblad och broschyrer kunna rekvideras från Landsföreningens för Kvinnans Politiska Rösträtt expedition Lästmakaregatan 6, Stockholm, som hålles öppen hvarje dag kl. 3—4 e. m.

Vid rekvisition af minst 100 ex. af flygbladen n:ris 1—9 lämnas 25 proc. rabatt.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halftva priset eller 7½ öre pr mm.)

En ung flicka

med bra handstil önskar plats som skrifbiträde. Svar till "23 år", Örebro p. r.

Plats önskas som biträde

på privat poliklinik eller sjukhus 1 januari eller längre fram. Äger 3 års vana i arbetet. Svar till "Biträde", Sköfde p. r.

25-ÅRIG, oberoende, huslig, duk-tig, enkel landbrukaredotter önskar plats på nyår i prästgård eller större landtgård, helst utan småbarn. Svar "H. C.", Malmö p. r.

Plats i finare familj

önskas af 17 års bättre flicka i och för att lära. Svar till "Karin" Vansbro p. r.

Plats sökes af sjuk-sköterska,

kunnig äfven i barnvård. Goda rekommendationer finnas. Svar till "Pålitlig I. S." under adress S. Gumælii, Annonnsbyrå, Stockholm f. v. b.

Tandläkare!

En ung flicka önskar plats som hjälp åt tandläkare, har förut för kort tid haft dylik plats. Små löneanspråk, men fritt vivre önskas. Svar till "K. B.", p. r. Eskilstuna.

Kontors- eller Kassörskeplats

önskas af flicka med flerårig praktik. Är kunnig i bokföring och maskinskrifning samt van vid kassas skötande. Tacksam för svar till "Ordentlig och pålitlig", Kalmar p. r.

Gynna Dagnys annonsörer!

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

LEDIGA PLATSER.**Sjukskötersketjänsten**

vid Vulcans Tändsticksfabrik i Tidaholm kungöres härmed till ansökan ledig.

Igganden: att sterilisera förbandsartiklar samt att under läkarens inseende å särskildt intill fabriksområdet befintligt mottagningsrum, äfvensom vid behof i hemmen sköta omläggningar af förband för yttre skador och att vid behof biträda med annan sjukvård åt fabrikkernas underlydande och deras anhöriga.

Lönevillkor: 1,000 kr. pr år, fri bostad, bestående af ett rum och kök intill mottagningsrummet, fri vedbrand och fritt lyse samt mot skyldighet att anskaffa godkänd vikarie och åt henne upplåta bostad — en månads semester årligen.

Hugade spekulanter skola senast den 15 november 1910 hafva insändt ansökningshandlingar bestående af prästbetyg, läkareintyg om god och stadig hälsa, betyg från genomgångna skol- och sjuksköterskekurser o. d. samt intyg om arten och omfattningen af vidare utbildning och annan tjänstgöring, personliga rekommendationer och andra referenser.

Platsen tillträdes 1 januari 1911. Tidaholm i oktober 1910. **Vulcans Tändsticksfabrik.**

Lärarinneplatser.

Vid Kungälfvs femklassiga skola äro tvenne lärarinneplatser lediga att tillträda vid inst. vårtermens början, omfattande: den ena läroämnena matematik, fysik och kemi och den andra läroämnena historia samt tyska och engelska. Kungälf den 18 oktober 1910. Styrelsen.

KYRKLIGT SINNAD lärarinna, kompetent att undervisa i skolämnen och språk (helst äfven musik) för inträde i högst 6:te kl. i flickskola, erhåller plats i prästgård i Halland. Ref. och löneanspråk torde uppgifvas. Svar till kyrkoherde F. Lillieroth, Frillesås.

LÄRARINNA, undervisningsvan, musikalisk, sökes för 3:ne flickor (2:ne i 4:de klassens ämnen och 1 i småskoleafdelning) till 15 januari 1911. Reflekterande torde insända betyg med foto, och uppgift å lönepretentioner till Torebo Gård, Lis.

Plats som sjuksköterska

för Husby s:n af Kopparbergs län är ledig att tillträda den 1 januari 1911. Lön 500 kr. och fritt vivre å socknens fattiggård. Sökande bör hafva genomgått utbildningskurs å lasarett eller liknande anstalt samt därtill kunna visa sig fullt hemma i epidemisjukvård. Ansökningar med bifogande af betygsafskrifter, läkarebetyg om god hälsa och tillräckliga kroppskrafter samt intyg om ålder och frejd insändas före den 20 nov. till Kommunalnämndens ordförande, adr. Dala-Husby, hvilken ock på begäran lämnar närmare upplysningar om skyldigheter och rättigheter.

Föreståndarinna

vid arbetarehem nära Göteborg sökes. Lön 500 kr. och vivre. Sökande måste inneha godt sätt, bildning samt kunskap i matlagning. Vidare meddelas efter svar till "Arbeterskehem", Sv. Telegrambyråns Annonnsafdelning. Göteborg.

Föreståndarinne-platsen

i asylen för små barn i Landskrona är till ansökan ledig att tillträda 15 jan. 1911. Lön 600 kronor, bostad, bränsle samt liten trädgårdstappa. Ansökningar jämte betyg torde insändas före 1:sta dec. till styrelsens ordförande, fru Ulla von Steyern, Landskrona, som äfven lämnar vidare upplysningar.

BARNFRÖKEN, som förut innehaft dylik plats, pålitlig, barnkär, kunnig i inomhus förefallande göromål och något sykunnig erhåller genast god plats i familj, bosatt på landet nära stad. Svar med betyg, foto, och lönepret. till Sjöstrands byrå, Victoriag. 15 A, Göteborg.

Föreståndarinna

sökes för ett s. k. Intressekontor vid industriellt verk. Sökande bör vara fullt hemma i bokföring samt äga vana vid skötande af bankaffärer. Ansökningar jämte betygsafskrifter torde insändas undnr adr. "S. K. B. A.", Falun.

Som husföreståndarinna

sökes för svenskt hem i Tyskland där fru saknas en dam 23—35 år med förmåga att hålla ett hem i ordning. Dam med förmögenhet föredrages, enär äktenskap är önskvärdt om ömsesidigt tycke uppstår. Svar med foto, som insändes till "Hem 1910", Box 235, Stockholm.

Barnfröken,

kunnig i läsläsning och musik, van att själfständigt utöfva närmaste värden om 3 barn i ålder 3, 9 och 10 år, såväl som äfven om deras kläder och rum, kan i början eller medio af nästkommande december månad erhålla plats i familj invid Stockholm. Den, som äger gladt lynne och har förmåga att anordna lämpliga lekar och förströelser för barnen har företräde. Sökande bör vara något kunnig i sömnad. Svar med uppgift om lönepretentioner till "D. N.", Sv. Telegrambyrå, Stockholm.

Att ensam förestå

och sköta (ej tvätt och skurning) änklings hem, där två barn finnas, sökes bildad, dugande och fullt frisk flicka med godt, jämnt lynne och goda betyg från förut innehaft plats. Lön 300 kr. Svar torde åtföljas af fotografi, åldersuppgift och referenser samt afskrift af betyg under sign.: "Godt humör", Aktiebolaget S. Gumælii Annonnsbyrå, Göteborg.

Anspråkslös, bättre, barnkär flicka,

som är villig deltaga i skötseln af en ettårig gosse samt hjälpa husmodern i förefallande göromål erhåller genast plats på landet. Jungfru finnes. Svar med fotografi till "Familjemedlem", Forshaga.

Kvinnliga arbetsområden.

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,
54 Drottninggatan.

Obs! De billiga priserna.

Till 42 öre mtr säljes ett parti extra prima Congressgardiner i olika färger 100 cm. br. Vanliga allmogegardiner fr. 30 öre mtr. Filt och Schaggdular. Tråd 95 öre duss. Foderdomestik 18 öre mtr. Ett parti bättre gardiner i vackra mönster. Bomullstyger fr. 29 öre metr. Bordvaxduk, Filtar, Gardinstufvar, Helylle-Cheviot, god kvalitet i olika färger säljes särdeles billigt.

Slumplagret

MÄSTERSAMUELSGATAN 51, II. Stockholm

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

5%

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Hosta,

hals- och bröstkatarrer

öfvergå vid bristande vård och användande af överksamma medel icke sällan till svårare kroniska sjukdomar. Ett godt behandlingsmedel till förekommande här af är Fil. Dr P. Håkanssons Salubrin, om det användes enligt beskrifning till värmande omslag, gurgling och inandning; fördelaktigast och bäst är att för inandningen använda salubrin-inandningsapparat.

Salubrin tillhandahålles i Parfym-, Speceri- och Färgaffärer. Partilager hos Geijer & C:o, Stockholm.

Begär

Gardin- & Mattlagrets Stockholm, Söder,

nyutkomna katalog N:o 7. Största sortering, billigaste priser. Sändes gratis och franko. Agenter antagas.

DALA-NATIONAL-MAGASINET

25 BIRGER-JARLSGATAN 25

INGÅNG FRÅN BRUNNSGATAN. Innehafvare: Fru Anna Lönnberg från Rättvik.

Alla slags Nationaldräkter och Konstväfnader, passande till väggbonader m. m. Konstsmiden, Smycken, Trä- och Näfverarbeten, allt fullkomligt äkta. Leksandslufvor, vacker, praktisk hufvudbonad för damer.

Prisbelönt på Norrköpings utställning. — Kappor och Promenaddräkter förfärdigas efter beställning, välgjordt arbete, billiga priser.

ALLM. TEL. 168 30. GÖR ETT BESÖK!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från

A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.)

21 Lilla Vattugatan 21 Stockholm.

Tänk på de gamla!

DAMER! Blus N:r 1103 af hvit yllebattist med rik o. smakfullspetsgarnering endast 4.25. Dessutom föra vi ett rikhaltigt lager af nysilfver, dam-, herr- o. barnunderkläder, mössor, alla slags tyger o. väfnader, mattor, filter, sängtäckan etc. Vill Ni inbespara mycket pengar, så begär genast priskurant o. gör Edra inköp hos oss! Ni får då genast bevis på sanningen af våra affärsprinciper: enbart extra prima varor, noterade till **lägsta** tänkbara priser! **VÄNGÄFVAN**, Vasagatan 15—17, Stockholm.

Edvin Bergs Förgylleriaffär

— Etablerad 1891 —

rekommenderas värdsamt.

OBS.! Gamla möbler renoveras och förgyllas.

45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).
Hvard.: 1/2, 12—2 och 1/2, 6—1/2, 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Doktor ALFHILD TAMM

Floragatan 6.

Nervsjukdomar. Talrubbingar. Mottagn. hvard. 1/2, 3—4, sönd. 1/2, 10—10.

Lektioner i Linnesömnad

(äfvén blusar, barnkläder m. m.)

Praktisk metod, utan träckling. Hvarje elev disponerar en symaskin.

KARIN EGNÉR,

Sibyllieg, 36. Hörnet af Karlavägen.
R. T. 35 30. A. T. 210 04.

Största fabrik i Skandinavien för Damhårarbeten.

Färdiga arbeten i tusental, prima svenska hår i äkta naturfärger.

Herr o. Fru E. Malmberg.

58 Klarabergsgatan 58.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa. Bruksanvisning medf. Pris 1: 50. Endast hos fru HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p. STOCKHOLM.

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska Snörlifssömmeriet, Norrmalmstorg 1, 1 tr. STOCKHOLM.

Ett svart klädningstyg,

6 mtr. helylle satinkläde, 90 cm. bredd, tjock, mjuk kvalitet, djup svart färg med ovanligt vacker glans, varar i många år, säljes till endast 10.50 st. Otto Oskarsson, Kl. N. Kyrkog. 22, Stockholm.

KAFFET HAR STIGIT kolossalt på kort tid.

Passa därför på och köp af mitt ineliggande lager, som ännu säljes till följande låga priser:

Fin Lavadosblandning.....	1: 15
Extra 1:ma Guatemala, Fin-Fin smak.....	1: 20
Extra 1:ma Ljus Java, mild och god.....	1: 25
Extra 1:ma Blå Java, synnerligt omtyckt.....	1: 28
Utsökt Javablandning (flera goda sorter).....	1: 30
Extra 1:ma Central Amerik. Kaffe.....	1: 35
OBS.! Äkta Arabisk Mocca-blandning.....	1: 38
Java Liberia, högfinaste kvalitet.....	1: 45

Förväxla ej mina Kaffesorter med dem som af andra firmor utbudas under samma namn. Profenlig vara. Redbar behandling.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller försökslikvid (minsta parti 10 kg.). — Skynda rekv. Vid köp af 60 kg. fraktfritt. Prof af samtliga sorter mot ins. af 20 öre i frimärken. Klipp ur annonsen!

K. W. KARLBERG, Idungatan 5, Stockholm.

Parfymmer.

Stort och rikhaltigt lager af de utsökt finaste parfymmer från de förnämsta utländska firmor, finare och enklare tvålar, kammar, borstar samt finare toalettkartiklar. Order till landsorten mot efterkraf.

A. V. Nording,

11 Biblioteksgatan 11
63 Drottninggatan 63

Fältskär och Sjukgymnast

Nina Hultbom

Stockholm - Grefteveg. 27. A. T. Ö. 1822.
Massage och Sjukgymnastik,
Sår- och fotbehandling.

Vackra melon

35 à 25 öre, Kungsäpplen 25 öre, Renetter 35 à 40 öre, Matäpplen 20 öre sändas i större och mindre partier mot efterkraf. Augusta Tonning, Ronneby.

Gynna Dagnys annonsörer!

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Kjellbergsska flickskolan. En 75-årig kvinnlig undervisningsanstalt. Af E. K-n.

Maria Jönsson. Den nya stockholmsrepresentanten i folkskoleöverstyrelsen.

Från världens rösträttsfält. Af Ellen Wester.

Julia Ward Howe †. Af Carola Sahl von Koch.

De gamlas dag.

Arbeterskonferensen i Stockholm.

Insänd litteratur.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt eller bokhandel.